

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
vissa undantag 1995 från lagen om statsandelar till kommunerna**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om vissa undantag 1995 från lagen om statsandelar till kommunerna. Kommunernas allmänna statsandel minskas med sammanlagt 533 miljoner mark 1995. Av denna summa skall 421 miljoner mark motsvara den minskning som genomfördes 1994 och grunderna är nu också desamma som 1994. Av denna minskning skall 40 procent bestämmas på basis av kommunernas invånarantal och 60 procent på basis av antalet skatteören i kommunerna för skatteåret 1992. Den ytterligare minskning på 112 miljoner mark som skall genomföras 1995

allokeras genom att det genomsnittliga belopp som ligger till grund för den allmänna statsandelen sänks.

Samtidigt föreslås att också de uppgiftsbaserade statsandelarna till undervisnings- och kulturverksamheten samt till social- och hälsovården skall minskas 1995.

Minskningen skall vara temporär och den skall gälla 1995. Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1995 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 1995.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Lagstiftning

Enligt den gällande lagen om statsandelar till kommunerna (688/92) och regeringens proposition med förslag till lag om vissa undantag 1994 och 1995 från 3 och 4 §§ lagen om statsandelar till kommunerna (RP 115/1994 rd.) skall det genomsnittligt beloppet av den allmänna statsandelen för 1995 fastställas till 582 mark. Statsrådet fastställer beloppet före utgången av september.

En kommuns allmänna statsandel fastställs kalkylmässigt på grundval av ett genomsnittligt belopp, invånarantalet och andra kalkylmässiga faktorer. Beloppet av den allmänna statsandelen påverkas dessutom av en utjämningskoefficient, som utjämnar verkningarna i kommunerna av övergången till det statsandelssystem

som infördes 1993. Kommunen får dock minst 20 procent av den allmänna statsandel som bestäms enligt 8 §.

Enligt den permanenta lagen om statsandelar till kommunerna skall kostnadsfördelningen mellan kommunerna och staten bibehållas på samma nivå som när lagen trädde i kraft vid ingången av 1993. Vid fastställandet av statsandelarna samt de genomsnittliga belopp och enhetspriser som ligger till grund för dem skall sådana förändringar i arten eller omfattningen av statsandelsåliggandena beaktas som följer av lag, av sådana föreskrifter av en statlig myndighet som grundar sig på lag eller förordning, av en riksomfattande plan eller av statsbudgeten. Dessutom skall de beräknade förändringarna i kostnadsnivån beaktas.

Genom lagen om vissa undantag 1994 från 8 § lagen om statsandelar till kommunerna (1313/93) minskades kommunernas allmänna

statsandel med sammanlagt 421 miljoner mark. Minskningen utgjorde en del av en helhet där också statsandelarna till undervisnings- och kulturverksamheten samt till social- och hälsovården minskades. Regeringens proposition med förslag till lag om vissa undantag från 3 och 4 §§ lagen om statsandelar till kommunerna föreslås att det inte skall företas några sådana justeringar till följd av förändringar i kostnadsnivån som avses i lagen om statsandelar till kommunerna i kommunernas statsandelar 1994 och 1995.

1.2. Föreslagna ändringar

Minskningen av den allmänna statsandelen är en del av en helhet som syftar till att åstadkomma inbesparingar i den offentliga ekonomin. Det föreslås att den minskning på sammanlagt 4 357 miljoner mark av statsandelarna som företogs 1994 skall fortsätta 1995. Minskningarna skall vara lika stora som 1994 inom de olika förvaltningsområdena och det föreslås att de riktas till kommunerna enligt samma grunder som 1994. Det föreslås också att statsandelarna för 1995 ytterligare minskas med sammanlagt 1 000 miljoner mark.

Det sammanlagda beloppet av de minskningar som gjordes redan 1994 och de föreslagna nya minskningarna är 5 357 miljoner mark. Det föreslås att de minskningar som skall fortsätta från 1994 genomförs så att den allmänna statsandelen minskas med 421 miljoner mark, statsandelarna till undervisningsministeriets förvaltningsområde med ca 1 117 miljoner mark och statsandelarna till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde med 2 819 miljoner mark. De minskningar av statsandelarna till undervisnings- och kulturverksamheten som fortsätter och den ytterligare minskning som gäller 1995 genomförs genom att enhetspriserna och andra bestämningsgrunder för statsandelarna sänks med 3 procent jämfört med nivån 1994. Verkningarna av bestämningsgrunderna för dessa statsandelar går inte att uppskatta exakt, eftersom de påverkas av förändringar i verksamhetens omfattning, t.ex. elevantalet. Det föreslås att minskningen av den allmänna statsandelen och statsandelarna till social- och hälsovården görs så, att 40 procent av minskningarna genomförs på basis av kommunernas invånarantal och 60 procent på basis av antalet skatteören.

Minskningen på 1 000 miljoner mark föreslås bli gjord genom att de genomsnittliga beloppen av statsandelarna inom ettvarvt förvaltningsområde eller de genomsnittliga belopp som ligger till grund för statsandelarna, dvs. de s.k. enhetspriserna, sänks. Det föreslås att minskningen fördelas så att kommunernas allmänna statsandel minskas med 112 miljoner mark, statsandelarna till undervisningsministeriets förvaltningsområde med 345 miljoner mark och statsandelarna till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde med 543 miljoner mark.

Enligt förslaget skall utgångspunkten vid beräkningen av det genomsnittliga belopp som 1995 ligger till grund för kommunernas allmänna statsandel vara det genomsnittliga beloppet för 1994 minskat med 2,7 procent, vilket motsvarar en minskning av den allmänna statsandelen med 112 miljoner mark 1995. Minskningen av det genomsnittliga beloppet vore 16 mark. I de genomsnittliga belopp som minskats på detta sätt skall företas övriga justeringar enligt den permanenta statsandelslagstiftningen med undantag för de justeringar som föranleds av förändringar i kostnadsnivån, förutsatt att regeringens proposition med förslag till lag om vissa undantag 1994 och 1995 från 3 och 4 §§ lagen om statsandelar till kommunerna, som är under behandling i riksdagen, godkänns. Inom social- och hälsovården sänks de åldersgrupperade statsandelarna med 2,6 procent. Enhetspriserna och andra bestämningsgrunder för statsandelarna till undervisnings- och kulturverksamheten sänks med 3 procent.

Enligt 15 § lagen om statsandelar till kommunerna får en kommun minst 20 procent av den enligt 8 § bestämda basdelen av kommunens allmänna statsandel. En allmän statsandel som bestäms på det sättet blir i vissa kommuner mindre än den nu föreslagna minskningen, som grundar sig på antalet skatteören i kommunen och kommunens invånarantal. Det är rimligt att dessa kommuner inte åläggs att till staten betala den mellanskillnad som på detta sätt uppkommer, eftersom utjämningskoefficienterna enligt 16 § lagen om statsandelar till kommunerna också i övrigt minskar deras statsandelar.

De nedskärningar av statsandelarna som sätts i relation till antalet skatteören föreslås fortfarande bli gjorda på grundval av antalet skatteören skatteåret 1992, därför att antalet

skatteören vid kommunalbeskattningen ändrades på grund av den kapitalskattereform och fastighetsskattereform som trädde i kraft skatteåret 1993. Antalet skatteören beskriver inte längre kommunernas skatteinkomster eftersom antalet skatteören minskade på olika sätt i olika kommuner på grund av kapitalskattereformen och kommunernas andel av intäkterna av samfundsskatten samt fastighetsskatten delvis kompenserar de skatteinkomstförluster som annars följer av reformen. Att beakta andelarna av samfundsskatten och fastighetsskatten vid sidan av de egentliga skatteörena i kommunalbeskattningen skulle leda till mera invecklade grunder för minskningarna. Dessutom torde beskattningsuppgifterna för skatteåret 1993 bli klara först vid årsskiftet 1994/1995. Detta skulle leda till att man inte skulle känna till beloppen av minskningarna av statsandelarna när kommunerna beviljas statsandelar från och med ingången av 1995 och man skulle bli tvungen att ändra minskningarna av statsandelarna under budgetåret. Då skulle man också bli tvungen att avgöra huruvida kommunernas fastighetsskatt och deras andel av intäkterna av samfundsskatten borde beaktas när minskningarna beräknas och på vilket sätt detta skall göras. En sådan ändring av sättet att minska statsandelarna skulle också ändra minskningarna i de enskilda kommunerna och kunde försvåra kommunernas anpassning.

Det föreslås att som grund för minskningarna per invånare skall användas invånarantalet vid årsskiftet 1993/1994.

2. Propositionens verkningar

Jämfört med statsandelarna enligt den gällande lagstiftningen minskar statsandelarna med sammanlagt ca 5 357 miljoner mark. Det går inte att exakt bedöma effekten av minskningen av statsandelarnas belopp eller de genomsnittliga belopp som ligger till grund för statsandelarna, eftersom effekten är beroende av förändringar i verksamhetens omfattning i synnerhet inom undervisningsverksamheten. En grund för de minskningar av statsandelarna som genomfördes 1994 var att familjestödsreformen skulle öka kommunernas skatteinkomster med ca 2 260 miljoner mark, vilket för sin del främjar kommunernas anpassning även till minskningarna av statsandelarna för 1995. Förändringen i kostnadsfördelningen mellan

kommunerna och staten kan inte uppskattas eftersom det inte finns tillräckligt med kunskap om i vilken mån kommunerna med sina inbesparingsåtgärder redan har förmått minska utgifterna för statsandelsåliggandena.

Av minskningarna av statsandelarna till de olika förvaltningsområdena genomförs sammanlagt ca 1 300 miljoner mark på basis av kommunernas invånarantal och ca 1 940 miljoner mark på basis av antalet skatteören samt ca 2 100 miljoner mark genom sänkning av statsandelarna eller de genomsnittliga belopp som ligger till grund för dem. Minskningarna är i genomsnitt 1 060 mark per invånare. Enligt förhandskalkylerna är minskningarna av statsandelarna ungefär lika stora per invånare i de olika bärkraftsklasserna:

Bärkrafts-klass	Minskning av statsandelarna milj. mk	mk/invånare
1	689	1 080
2	554	1 053
3	346	1 030
4	506	1 058
5	791	1 076
6	746	1 064
7	244	1 027
8	508	1 015
9	212	1 057
10	761	1 088
Sammanlagt	5 357	1 060

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet. Minskningen av statsandelarna har behandlats av delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning i samband med utredningen av de kommunalekonomiska verkningarna av statsbudgeten för 1995.

Finlands Kommunförbund godkänner inte att statsandelarna minskas och är av annan åsikt i fråga om sättet att genomföra minskningarna.

4. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen ansluter sig till regeringens

proposition med förslag till lag om temporär ändring av lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (RP 188/94) samt regeringens proposition med förslag till lagstiftning om vissa undantagsarrangemang för finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (RP 185/94). Propositionerna har beretts så att de avses bli behandlade tillsammans.

5. Ikraftträdande

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1995 och avses bli behandlad i samband med den. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1995.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om vissa undantag 1995 från lagen om statsandelar till kommunerna

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Med avvikelse från vad som stadgas i lagen om statsandelar till kommunerna (688/92) sänks det genomsnittliga beloppet av den i 8 § lagen om statsandelar till kommunerna avsedda allmänna statsandelen för 1994, vilket utgör utgångspunkt för beräkningen av beloppet för 1995, med 2,7 procent.

Den enligt lagen om statsandelar till kommunerna och enligt 1 § 1 mom. i denna lag bestämda allmänna statsandelen för 1995 till en kommun minskas med

1) 33,30 mark för varje invånare i kommunen, samt med

2) ett belopp som fås genom att 252 700 000 mark divideras med summan av samtliga kommuners, dock ej kommunerna på Åland, sam-

manräknade antal skatteören och resultatet multipliceras med antalet skatteören i kommunen.

Kommunens invånarantal vid årsskiftet 1993/1994 och antalet debiterade skatteören för skatteåret 1992 skall ligga till grund när minskningen beräknas.

2 §

Om den minskning som nämns i 1 § 2 mom. är större än den allmänna statsandel som bestäms enligt 8 § lagen om statsandelar till kommunerna och enligt 1 § 1 mom. i denna lag, uppbärs skillnaden inte till staten.

3 §

Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 23 september 1994

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Inrikesminister *Mauri Pekkarinen*